

Stanowisko Komisji Kształcenia Aplikantów Adwokackich ws modelu aplikacji

Komisja Kształcenia Aplikantów Adwokackich przy NRA przedstawiła stanowisko ws modelu aplikacji adwokackiej.

Publikujemy stanowisko podpisane przez adw. Elżbietę Nowak, przewodniczącą Komisji.

[\(czytaj stanowisko w pliku pdf\)](#)

KOMISJA KSZTAŁCENIA APLIKANTÓW ADWOKACKICH przy NRA w WARSZAWIE

Szanowny Pan Prezes
adw. Jacek Trela

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na Pana prośbę o przygotowanie stanowiska w zakresie postulatów i propozycji zmian zgłaszanych w korespondencji mailowej między członkami Zespołu ds. aplikacji adwokackiej, który powstał po styczniowym posiedzeniu NRA, uprzejmie informuję, że przekazałam członkom Komisji nie tylko materiał zgromadzony w ramach prac zespołu, ale także publikację autorstwa Panów profesorów dr. hab. Piotra Kardasa oraz Macieja Gutowskiego, która ukazała się w najnowszym numerze PALESTRY.

Komisja Kształcenia Aplikantów Adwokackich, w składzie powołanym przez Prezydium NRA w nowej kadencji, od początku swojej działalności rozpoczęła działania mające na celu wykonanie uchwał Krajowego Zjazdu Adwokatury oraz zadań wynikających z Uchwały Nr 2/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 21 stycznia 2017 roku - Ramowy plan pracy na 2017 rok, w którym przypisano poszczególnym Komisjom i innym jednostkom organizacyjnym działającym przy NRA zadania wynikające z uchwał zjazdowych.

Uchwały zjazdowe, w tym zawarte także w Strategii Adwokatury, wskazywały na konieczność dokonania analizy, monitorowania problemów dotyczących zarówno programu szkolenia aplikantów, jak również kwestii zasad zatrudniania lub współpracy adwokatów z aplikantami adwokackimi w izbach. Komisja dokonała analizy zarówno w zakresie realizacji stosunku patronatów, jak też w zakresie formy przeprowadzania kolokwium rocznych w poszczególnych ORA. Analiza została przeprowadzona w oparciu o dane, które uprzednio Komisja zebrała z poszczególnych ORA.

Powyższa problematyka stała się, między innymi, przedmiotem obrad dwóch Konferencji Kierowników Szkolenia Aplikantów Adwokackich – wiosennej w Niechorzu i jesiennej w Walewicach. Należy przy tym wspomnieć, że Komisja organizuje konferencje Kierowników Szkolenia Aplikantów Adwokackich, na które zapraszani są nie tylko członkowie NRA, dziekani, kierownicy szkolenia, ale także przedstawiciele aplikantów ze wszystkich izb w kraju. Konferencja jest forum ścierania się poglądów, wymiany doświadczeń w kwestii szkolenia i przygotowania rozwiązań, które stanowią kanwę uchwał podejmowanych przez NRA w zakresie odbywania aplikacji, modelu szkolenia i innych ważnych problemów dotyczących naszych najmłodszych stażem koleżanek i kolegów.

Komisja Kształcenia aplikantów Adwokackich monitoruje z uwagą wszelkie wypowiedzi dotyczące modelu aplikacji adwokackiej, które pojawiają się w mediach, stanowiskach wyrażanych przez nasze środowisko zawodowe w dyskusjach na różnych forach, a także wsłuchuje się w głosy aplikantów. Wszystkie wypowiedzi są cenne albowiem zwracają uwagę na problemy najbardziej istotne z punktu widzenia zadań jakie przejęła na siebie Adwokatura, podejmując się kształcenia i przygotowania młodych adeptów do zawodu adwokata. Nie musimy przekonywać przekonanych, że aplikacja

adwokacka jest najlepszą drogą do tego zawodu.

Komisja w pełni popiera i realizuje uchwałę KZA, tzw. Strategię Adwokatury w zakresie „Celu strategicznego nr 5 – Najwyższego poziomu kształcenia”, który stał się częścią Uchwały Nr 28 Krajowego Zjazdu Adwokatury.

Wypowiedzi dotyczące modelu aplikacji adwokackiej, czasami przedstawiane jako nowatorskie pomysły na polepszenie jej jakości, potwierdzają tylko, że wiele dotychczasowych rozwiązań, które wypracowano w ciągu ostatnich kilku lat, odpowiadały w znacznej części potrzebom aplikantów, na co wskazywały wyniki egzaminów końcowych; nasi aplikanci znacznie lepiej zdawali egzamin adwokacki niż osoby spoza aplikacji. Rozwiązania te wymagały i wymagają doskonalenia oraz głębszego zaangażowania w proces kształcenia wszystkich jego uczestników, w szczególności na szczeblu okręgowych rad adwokackich.

Podczas wielu Konferencji Kierowników Szkolenia Aplikantów Adwokackich organizowanych w poprzednich kadencjach jednym z większych problemów była organizacja szkolenia w największych izbach w kraju, m.in. w Izbie Adwokackiej w Warszawie. W latach ogromnego wzrostu ilości aplikantów także w niektórych innych izbach, w których ilość aplikantów liczona była w setkach osób, występowały problemy z zasadniczymi kwestiami szkolenia takimi chociażby jak możliwość zapewnienia patronatu.

W tym miejscu wskazać należy, że nie ma żadnych wątpliwości, iż podstawową formą kształcenia aplikantów był i pozostaje model patronacki. System ten opiera się na relacji uczeń – mistrz, która budowana jest w oparciu o trwałe i najważniejszy filar jakim jest wiedza i doświadczenie zawodowe adwokata, zdobyte podczas praktyki na rynku usług prawnych oraz na bazie niezliczonych rozmów z klientami i analizy ich problemów. Aplikanci odbywają także komplementarne szkolenie organizowane przez Okręgowe Rady Adwokackie, które ma na celu uzupełnienie szkolenia przez patrona.

Stanowisko takie pokrywa się z większością głosów jakie zostały zaprezentowane podczas dyskusji w ramach Zespołu ds. aplikacji, powołanego przez NRA na ostatnim jej posiedzeniu plenarnym i nie jest w tym zakresie żadnym *novum*.

Aplikację powinniśmy traktować jak projekt wielomodułowy, tzn:

- a. praca u Patrona - jako podstawowa forma przygotowania do wykonywania zawodu,
- b. szkolenie w ramach izb - przygotowanie do egzaminu zawodowego oraz uzupełnienie celu jakim jest przygotowanie do wykonywania zawodu,
- c. przedsięwzięcia międzyizbowe - poszerzenie oferty edukacyjnej oraz ujednolicenie szkolenia,
- d. szkolenie sądowo - prokuratorskie - nabywanie wiedzy związanej z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości,
- e. inne formy aktywności - konkurs krasomówczy, akcje edukacyjne - jako forma zarówno kształcenia, jak i integracji środowiskowej.

Komisja w pełni aprobuje argumentacją przytaczaną w opiniach i uwagach o doniosłej w procesie kształcenia roli oraz zadaniach patrona. Aktualnie nie występują już takie trudności jakie istniały w początkowej fazie otwarcia drogi do zawodu adwokata. Zmieniły się uwarunkowania, co ewidentnie przedstawiają dane statystyczne odnośnie liczby aplikantów odbywających aplikację i aktualnie w wielu izbach adwokaci starają się o pozyskanie aplikanta, proponując dobre warunki zatrudnienia. Są jeszcze jednak ośrodki, w których aplikanci nie mają tak dogodnych warunków odbywania aplikacji w kancelariach patronów jak w izbach mniejszych.

Konferencja Kierowników Szkolenia Aplikantów Adwokackich w Walewicach stanowiła forum do debaty, która odbywała się z udziałem osób najbardziej zainteresowanych, czyli przedstawicieli aplikantów. Komisja stanęła na stanowisku, że problem wynagradzania aplikantów podejmujących naukę i pracę w kancelarii patrona wymaga dalszej aktywności i opracowania mechanizmów skutkujących możliwością ponoszenia niemałych kosztów związanych z wynagradzaniem aplikanta, zważywszy, że wynagrodzenia te obciążone są wszelkimi daninami publicznoprawnymi.

Komisja stoi na stanowisku, że aplikant, który pozyskując praktyczne umiejętności w zakresie wykonywania zawodu adwokata jednocześnie świadczy pracę dla patrona, winien być przez niego wynagradzany adekwatnie do zaangażowania. Zgoda na dodatkowe zajęcie w kancelarii adwokackiej innej aniżeli patrona w przypadku umowy o naukę jest rozwiązaniem modelowym. Aplikant współpracuje z patronem, a jednocześnie pozyskuje wiedzę, ale co równie ważne, środki utrzymania od innego adwokata.

Pomysł, by samorząd adwokacki wspomagał patronów udzielając im pomocy finansowej jest godny uwagi, ale wymagałby opracowania naprawdę dobrej strategii pozyskiwania funduszy na ten cel i sposobu ich dzielenia. Ważne jest w tym miejscu skonsultowanie tego pomysłu ze Skarbnikiem NRA.

Młodzież adwokacka, jeżeli chodzi o portal aplikantów umożliwiający pozyskiwanie informacji o substytucjach, radzi sobie w tym przedmiocie znakomicie we własnym zakresie. Nie ma też żadnych przeszkód, by takie portale były tworzone w ramach okręgowych rad adwokackich.

W tym miejscu odniesienia wymaga proponowany przez autorów „Propozycji modelowych założeń reformy aplikacji adwokackiej” system doboru czy certyfikacji patronów i sprawowania nad nimi nadzoru, który jednak w praktyce będzie trudny do wykonania. Weryfikacja sposobu sprawowania patronatu wskazująca w publikacji prowadzić może do zbytnej ingerencji w relacje aplikant - patron, a także zajmować zbyt wiele czasu na wykonywanie czynności związanych ze sprawdzaniem rzetelności patronatu (np. dodatkowe spotkania przedstawiciela komisji szkolenia z aplikantem i patronem, prezentacje przygotowanych przez aplikanta projektów dokumentów, wspólna analiza tego czym zajmuje się aplikant). Prowadzenie kancelarii adwokackiej przy ilości obowiązków jakie nakłada państwo na adwokata – przedsiębiorcę, a także jako profesjonalnego pełnomocnika, wobec którego stosuje się dodatkowo szczególne wymagania, wymaga poświęcenia naprawdę sporej ilości czasu na pracę zawodową kosztem życia rodzinnego, wypoczynku, ochrony zdrowia i innych dziedzin życia pozazawodowego.

Na bazie obowiązujących regulacji istnieje możliwość uczestniczenia patrona w kolokwium ustnych. W grafiku kolokwium zazwyczaj zawarte jest zaproszenie dla patrona. Nie wydaje się, aby celowym było wprowadzanie obowiązkowej obecności patrona.

System monitorowania patronatu powinien odbywać się adekwatnie do potrzeb danej izby. Aktualne brzmienie §5 ust. 2 Regulaminu odbywania aplikacji umożliwia monitorowanie przebiegu aplikacji. Zgodnie z jego treścią przebieg aplikacji adwokackiej (ramowa umowa z patronem, kolokwia, sprawdziany, prace pisemne, konkursy, nagrody, wyróżnienia, odznaczenia, upomnienia, kary itp.) znajduje odzwierciedlenie w aktach aplikanta adwokackiego prowadzonych przez okręgową radę adwokacką oraz w indeksie aplikanta adwokackiego, o ile został przewidziany przez okręgową radę adwokacką. Przepis ten wymaga jedynie egzekwowania jego przestrzegania na poziomie ORA.

Wobec zwiększenia się liczby adwokatów, którzy posiadają już staż pracy powyżej 5 lat, należałoby podwyższyć próg wymaganych lat pracy w zawodzie, który uprawnia do objęcia patronatu, uchylając możliwość wyrażenia zgody na pełnienie obowiązków patrona w wyjątkowych wypadkach przez adwokata wpisanego na listę adwokatów wykonujących zawód i wykonującego zawód od trzech lat. Aktualnie, zgodnie z treścią §10 Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej patronem może być adwokat, który łącznie spełnia następujące warunki:

a) jest wpisany na listę adwokatów wykonujących zawód i wykonuje zawód adwokata od co najmniej

5 lat,

b) nie jest karany orzeczeniem sądu dyscyplinarnego,

c) wyraził zgodę na podjęcie się obowiązków patrona i złożył pisemne oświadczenie, iż znane są mu obowiązki patrona.

Obowiązki patrona określone zostały w §11 Regulaminu. Nie wydaje się celowe większe uszczegóławianie, kazuistyka przy określaniu tych obowiązków.

W praktyce dobór patronów odbywa się często w oparciu o wskazanie samego aplikanta, a zatem wybór ten opiera się o wzajemnie uzgodnione relacje. Problem pojawia się kiedy w danej izbie nie ma dostatecznej liczby zgłoszeń osób chętnych do sprawowania patronatu. W takim przypadku system zachęty w postaci pomocy finansowej byłby pomocnym rozwiązaniem.

Nie można jednak pomijać faktu, iż patronat jest formą szczególnych relacji. Stanowi pewnego rodzaju misję, mającą na celu przygotowanie aplikanta do wykonywania zawodu, pozyskanie przez niego wiedzy z zakresu etyki zawodowej, umiejętności rozmowy z klientem i sposobu rozwiązywania jego problemów, nieczęsto w oparciu o skomplikowany i wielowątkowy stan faktyczny i prawny.

Aplikanci to nasi przyszli koledzy zawodowi, z którymi będziemy konkurować, występować po przeciwnych stronach na salach sądowych i w sporach pozasądowych, funkcjonować na rynku obsługi prawnej, uczestniczyć w spotkaniach integracyjnych, szkoleniach. Ważne jest uświadamianie patronom, że to oni praktycznie kreują rzeczywistość, w jakiej będziemy dalej funkcjonować. Niemniej ważne jest i to, by uświadamiać aplikantom, że Adwokatura to adwokaci i aplikanci adwokaccy. Nie ma między nami barykady, jest wspólny cel - rzetelne wykonywanie obowiązków jakie powierzone zostały nam w Ustawie Prawo o adwokaturze.

Potrzeba podwyższenia stażu pracy umożliwiająca objęcie patronatu była sygnalizowana już wcześniej przez ORA w Katowicach. Postulat ten wydaje się słuszny i z pewnością przyczyni się do unikania takich zjawisk jak zatrudnianie aplikanta przez niedoświadczonego adwokata, z trzyletnim stażem pracy, który znajduje pomysł na pozyskanie dodatkowych rąk do pracy, a nie posiada jeszcze na tyle stabilnych dochodów, by zapewnić aplikantowi wynagrodzenie ani odpowiedniego przygotowania zawodowego do wypełniania obowiązków patrona.

Adwokat taki posiada zbyt małe doświadczenie, by dobrze wypełniać obowiązki patrona. Pomysł obniżenia kryterium długości stażu pracy do lat 3 wynikał z opisanej wyżej sytuacji, kiedy otwarta została droga do zawodu adwokata i ilość aplikantów tak drastycznie wzrosła, że adwokatów mających odpowiedni staż do wykonywania tej funkcji po prostu brakowało. W tym zakresie bardziej potrzebne jest wypracowanie mechanizmu korelacji dziekana z wyznaczonym przez niego patronem. Komisja uważa, że każda izba powinna samodzielnie wypracować odpowiedni system wymuszający niejako przestrzeganie wymogów regulaminowych. Na szczęblu NRA można jedynie monitorować czy system ten działa i czy przynosi efekty.

Komisja stoi na stanowisku, że samorzady izbowe widzą konieczność poprawy poziomu kształcenia aplikantów. Dowodem na to jest chociażby plan zajęć szkoleniowych uchwalony przez ORA w Warszawie, opracowany na bazie istniejących regulacji, tj. założeń programowych aplikacji, ramowego planu szkolenia, obligujący wykładowców do stosowania zalecanych praktycznych metod szkolenia wymienionych w cytowanych regulacjach. Niestety w poprzednich kadencjach w tej izbie nie wykorzystano możliwości jakie dawały obowiązujące regulacje. Nadmienić z należy, że w wielu izbach plany zajęć szkoleniowych w formie zbliżonej do przyjętej w Warszawie funkcjonowały i funkcjonują od wielu lat.

Podobnie metodologia prowadzenia zajęć nie jest niczym odkrywczym, bowiem wskazana była w dotychczas obowiązujących założeniach programowych. Komisja uważa, podobnie jak członkowie

zespołu, że zajęcia szkoleniowe powinny być prowadzone z formie seminaryjnej w grupach nie większych niż 20 osób z wykorzystaniem i zastosowaniem metod szkolenia ukierunkowanych na nabycie praktycznych umiejętności wykonywania zawodu, w tym również umiejętności w zakresie retoryki, prowadzenia negocjacji, mediacji, psychologii sądowej, podstaw zarządzania kancelarią. Kształcenie aplikantów prowadzone winno być przy zastosowaniu metod takich jak warsztaty, metoda kazusowa, *case method*, i inne oferowane w założeniach programowych.

Konieczne jest przekazywanie aplikantom materiałów w formie kazusów, orzeczeń sądów, umów z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem tak, aby aplikanci mogli się z nimi zapoznać i ewentualnie zastanowić się nad zagadnieniami, które wskaże im wcześniej wykładowca. Kierownicy szkolenia aplikantów wspólnie z komisjami szkolenia aplikantów w izbach powinni kontrolować czy faktycznie materiały takie są przesyłane, z jakim wyprzedzeniem i czy szkolenie przebiegało z ich użyciem. W tym miejscu winna następować ścisła współpraca osób odpowiedzialnych za proces szkolenia z przedstawicielami samorządu aplikantów.

Samorządy aplikantów funkcjonują w izbach. W większych ośrodkach tworzą bardziej zorganizowaną strukturę, w mniejszych reprezentacja opiera się na wybranych osobach na poszczególnych latach aplikacji.

Wykłady dla większych niż wskazywana grupa aplikantów powinny być wyjątkiem od zasady i powinny dotyczyć tylko niektórych zagadnień objętych programem szkolenia. W ramach porozumień zainteresowanych izb, zajęcia szkoleniowe mogą być także organizowane w formie konferencji szkoleniowych dla aplikantów kilku izb adwokackich, w szczególności w zakresie przedmiotów interdyscyplinarnych.

Aktualne przepisy także na to pozwalają, ale można wzmocnić tą formę kształcenia przez określenie zasad, na jakich się odbywa, szczególnie w zakresie finansowania tego rodzaju przedsięwzięć, udziału wykładowców, czy preferowanej tematyki.

Komisja zgłaszała już postulat, by w drugim semestrze III roku aplikacji prowadzone były zajęcia powtórzeniowe w zakresie przedmiotów objętych egzaminem

adwokackim. Zajęcia te polegać winny na sporządzaniu pism procesowych, w tym aktu oskarżenia, pozwu, apelacji, skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego i skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, opinii prawnych, umów w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny, opracowane w formie analogicznej do zadań przygotowywanych na egzamin zawodowy. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom aplikantów takie zalecenie zostało wysłane do wszystkich Kierowników Szkolenia w izbach w grudniu 2017r.

Sprawdzanie wiedzy winno następować w drodze przeprowadzania kolokwii w formie egzaminu pisemnego (sporządzenie pisma procesowego lub opinii prawnej) lub egzaminu ustnego lub w obu formach łącznie. Zgodzić należy się z postulatem, by pytania na kolokwiiach (lub sprawdzianach) skonstruowane były w formie kazusów, a nie zagadnień opisowych. Preferowane jest sprawdzanie wiedzy aplikanta w obu formach łącznie w izbach, w których, mając na uwadze liczbę aplikantów, istnieje taka możliwość.

Tematem dosyć kontrowersyjnym jest proponowany przez autorów publikacji wymienionej na wstępie dobór wykładowców. Komisja stoi na stanowisku, że listy centralne, tudzież weryfikacja wykładowców na szczeblu centralnym, nie jest dobrym pomysłem. Trudno jest wyodrębnić odpowiedni podmiot, który miałby dostateczną wiedzę, kompetencje do tego, by dokonywać oceny potencjału dydaktycznego adwokatów ze wszystkich izb w kraju. Nie można stosować wzorców przyjętych w tym zakresie w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ponieważ szkoła jest jednostką centralną, działa zupełnie w innym obszarze niż samorząd adwokacki. Dobór wykładowców oparty jest tam o zupełnie inne zasady. W praktyce najlepiej o potencjale wykładowców świadczy ich ocena dokonana przez aplikantów.

Ten system należy wzmocnić. Można wprowadzić hospitację zajęć w przypadku kiedy pion odpowiedzialny za szkolenie w izbie otrzymuje sygnał o niewłaściwej jakości prowadzonych zajęć. Kierownicy szkolenia mogliby otrzymać narzędzie w formie wzoru ankiety, protokołu hospitacji jako załącznika do Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej, co pozwoli uniknąć zarzutu działania zbyt dowolnego.

Pomysł wprowadzenia rozwiązań kontrolnych takich jak nagrywanie przebiegu zajęć szkoleniowych jest kontrowersyjny i jego wprowadzenie nie gwarantuje podniesienia poziomu zajęć szkoleniowych. Istnieje obawa, że nagrywanie przebiegu zajęć może deprymować aplikantów. Strach przed zrobieniem błędu, niefortunna wypowiedź, która zostaje utrwalona na nośniku informacji i może być prezentowana w różnej przestrzeni, spowodować może zaniechanie aktywności na zajęciach, a przecież wszyscy jesteśmy zgodni, że zajęcia mają mieć walor praktyczny, aktywizować aplikantów do wykonywania zadań przygotowanych przez wykładowcę. Utrwalanie przebiegu zajęć nie może odbywać się potajemnie, a wiedza prowadzącego zajęcia, że jest nagrywany, może oddziaływać negatywnie także i na jego aktywność. Wykładowcy w izbach mogą odebrać odgórne zalecenie nagrywania jako wyraz braku zaufania do ich rzetelności i umiejętności prowadzenia zajęć. W dobie panującej aktualnie mody powszechnego nagrywania Adwokatura nie powinna jej ulegać i wprowadzać takiej formy kontroli. Nawet jeśli ma mieć to uzasadnienie wyższym celem jakim jest możliwość dalszego dydaktycznego wykorzystania nagrania.

Komisja jest zwolennikiem utrzymania szkolenia sądowo – prokuratorskiego. Być może sam jego praktyczny przebieg wymaga korekt (na poziomie wytycznych dla sędziów i prokuratorów patronów; skądinąd na to wpływu nie mamy), ale samo przyjrzenie się metodyce pracy sędziego czy też prokuratora uważa za istotny element szkolenia. Nie każdy aplikant na co dzień (również ze względu na specyfikę kancelarii, w której aplikuje) ma styczność z organami wymiaru sprawiedliwości; w dzienniczkach praktyk są zaznaczane konkretne czynności podejmowane przez aplikantów w ramach „obiegu” sądowego i prokuratorskiego.

Komisja Szkolenia Aplikantów Adwokackich widzi potrzebę doskonalenia modelu szkolenia, ale w sposób ewolucyjny, nie rewolucyjny. Założenia projektu reformy modelu szkolenia przedstawione w dyskusji w wielu przypadkach nie stanowią żadnego *novum*, opierają się o rozwiązania już istniejące w sferze regulacji prawnych, które jednak nie w każdej izbie zostały wprowadzone w życie.

Należy wspierać inicjatywę OBA przy tworzeniu Biblioteki Aplikanta zawierającej publikacje na ten temat oraz zaprosić do współpracy Centrum Mediacji istniejące przy NRA.

Komisja uważa, że idea samorządności nie wymaga wprowadzania sztywnych procedur kontroli czy nadzoru lub weryfikacji przez nowe podmioty powoływane na szczeblu NRA. Istniejące dotychczas metody kontrolowania prawidłowości funkcjonowania okręgowych rad adwokackich, oparte na wizytacjach przeprowadzanych w ramach Centralnego Zespołu Wizytatorów, można zastosować także w zakresie monitorowania jakości szkolenia w poszczególnych izbach. Wizytacje, obok tych już istniejących, mogłyby określać zakres przedmiotowy ograniczony do sposobu funkcjonowania pionu szkoleniowego w ORA, prawidłowości gospodarowania środkami z funduszu szkolenia aplikantów.

Gospodarowanie funduszami szkolenia aplikantów jest istotnym elementem, od którego zależy powodzenie i efektywność szkolenia aplikantów. Wspomaganie finansowe mniejszych izb w zakresie pokrywania kosztów szkolenia zasługuje na aprobatę, szczególnie w sytuacji kiedy ilość aplikantów i dokonywane przez nich opłaty nie wystarczają na pokrycie podstawowych kosztów, w tym praktyk sądowych i prokuratorskich, a także wynagrodzeń wykładowców, nie wspominając o innych formach kształcenia takich jak udział w szkoleniach międzyizbowych, wprowadzanie większej ilości godzin niż wymagane w niezbędnym zakresie.

Komisja Szkolenia Aplikantów Adwokackich wypełnia swoje funkcje społecznie i mając na uwadze aktualną politykę oszczędnego i racjonalnego gospodarowania funduszami przez NRA, uważa, że w pozostałym zakresie propozycje i uwagi dotyczące problemów finansowania aplikacji winny zostać

przeanalizowane z udziałem pionu finansowego NRA.

Z poważaniem,

Elżbieta Nowak
Przewodnicząca Komisji
Kształcenia Aplikantów Adwokackich